

Kako i kome mogu prijaviti negiranje ratnih zločina i veličanje ratnih zločinaca?

Negiranje ratnih zločina i veličanje ratnih zločinaca može se prijaviti krivičnom prijavom koja se podnosi tužiocu BiH, na pisani način ili usmeno. Krivična prijava treba da sadrži sljedeće informacije:

Kome se podnosi	Tužilaštvo Bosne i Hercegovine Adresa: Kraljice Jelene 88 71 000 Sarajevo Bosna i Hercegovina Telefon: +387 33 483 700
Po kojem osnovu	Djela iz Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (pogledajte unutarnju stranicu)
Protiv koga	<ul style="list-style-type: none">■ ako je poznat počinilac ili više njih, navesti imena i prezimena i druge poznate podatke poput adrese■ ako je počinilac nepoznat, navesti N. N. lica
Zbog čega	Opis djela sa datumima, mjestima i navodima, te je potrebno uključiti informacije: <ol style="list-style-type: none">1) Ko je počinilac krivičnog djela2) Šta se dogodilo3) Gdje, kad i kako se dogodilo4) S kim je bio počinilac krivičnog djela5) Zašto je krivično djelo izvršeno (motiv)6) Postoje li svjedoci
Obrazloženje elemenata krivičnog djela	<ul style="list-style-type: none">■ tačno određena djela■ počinjena u javnosti■ protiv pojedinca odnosno grupe■ potiče mržnju ili nasilje (osim za djela veličanja osudjenih ratnih zločinaca)
Dokazi (ako ih imate)	Dokazi se predlažu vezano za okolnosti koje se navode u krivičnoj prijavi: <ul style="list-style-type: none">■ Radnju i počinioča: video ili audio snimci (ako se radi o govornoj radnji), fotografije, slika zaslona sa društvenih mreža i online medija, print ili kopija ako se radi o štampanim novinama, zapisnicima, svjedoci (očevici).■ Način koji potiče na nasilje ili mržnju: svjedoci, raniji dogadaji koji su dokumentirani, sudska praksa, vještačenja i slično.

TRIAL International – ured u BiH

Čobanija 19
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
+387 33 219 873
www.trial.ba
www.trialinternational.org

forumZFD

Branilaca Sarajeva 19B
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
+387 33 221 956
www.forumzfd.de
www.forumzfd.de/en/western-balkans

Udrženje Mreža za izgradnju mira
Marka Marulića 2
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
+387 33 741 080
www.mreza-mira.net

KAKO PRIJAVITI

negiranje ratnih zločina i veličanje ratnih zločinaca

Program forumZFD za Zapadni Balkan finansira Ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj Savezne Republike Njemačke (BMZ).

Rad TRIAL International programa u Bosni i Hercegovini, uključujući i rad na izradi ovog dokumenta, realiziran je zahvaljujući podršci Rockefeller Brothers Funda.

Rockefeller Brothers Fund
Philanthropy for an Interdependent World

Uvođenjem dopune Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, koja je stupila na snagu u augustu 2021. godine, na teritoriji cijele države nije dozvoljeno osporavati, opravdavati ili umanjivati bilo koji pravomoćnom presudom utvrđeni ratni zločin ako bi to moglo potaknuti na nasilje ili mržnju protiv bilo koje etničke ili nacionalne grupe ili pojedinca iz tih grupa. To znači da nije dozvoljeno opravdavati niti poricati presudama utvrđene činjenice o ratnim zločinima nad Bošnjacima, Hrvatima, Srbima niti pripadnicima bilo koje druge etničke grupe, bez obzira na to ko ih je počinio.

Ako imate saznanja o poricanju ratnih zločina ili veličanju ratnih zločinaca, u ovom vodiču možete pronaći sve informacije o tome kako da ova djela prijavite.

Šta mogu prijaviti?

Samo odobravanje, poricanje i opravdavanje ratnih zločina nije kažnivo, već da bi se ono smatralo krivičnim djelom potrebno je da su ispunjena četiri ispod prikazana uslova:

1

Odobravanje, poricanje, grubo umanjivanje i opravdavanje zločina genocida, zločina protiv čovječnosti ili ratnih zločina koji su **utvrđeni pravomoćnom presudom**

+

2

Učinjeno u javnosti, što uključuje javne skupove, govore, medijske istupe, internet portale, društvene mreže i javne prostore (parkove, ulice, fasade, trgovine itd.)

+

3

Protiv pojedinca odnosno grupe određen s obzirom na rasu, boju kože, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalnu ili etničku pripadnost

+

4

Potiče mržnju ili nasilje

=

KRIVIČNO DJELO

S druge strane, **možete prijaviti veličanje ratnih zločinaca** koji su osuđeni pravosnažnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin jer je to samo po sebi krivično djelo.

KRIVIČNO DJELO

- Dodjela priznanja, nagrada, spomenica, bilo kakvog podsjetnika ili bilo kakve privilegije ili slično osuđenom ratnom zločincu
- Imenovanje javnog objekta kao što je ulica, trg, park, most, institucija, ustanova, općina ili grad, naselje i naseljeno mjesto ili slično po osuđenom ratnom zločincu
- Registracija naziva po ili prema osuđenom ratnom zločincu
- Veličanje osuđenog ratnog zločinka

Najčešća pitanja

Šta je pravosnažna presuda i gdje mogu pronaći presude za ratne zločine čije negiranje je zabranjeno ovim zakonom?

Pravosnažne presude su sve presude na koje više ne postoji mogućnost žalbe. Spisak pravosnažnih presuda koje se odnose na ratne zločine počinjene u BiH možete pronaći na sljedećim web-stranicama:

- Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju: <https://www.icty.org/bcs/cases/spisak-presuda>
- Mapa pravosnažnih presuda za ratne zločine iz 42 suda iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore, Srbije i s Kosova te presude koje je izrekao Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju: <https://warcrimesmap.balkaninsight.com/>

- Baza podataka o suđenjima za ratne zločine Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i bosanskohercegovačkih sudova: <https://www.warcrimesdatabase.net/public/>

Da li negiranje ratnih zločina i veličanje ratnih zločinaca mogu prijaviti anonimno?

Da, vaša prijava može biti anonimna.

Da li krivičnu prijavu podnosim usmenim ili pisanim putem?

Krivičnu prijavu možete podnijeti i usmenim (telefon, lično) i pisanim putem. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik a ako je prijava saopćena telefonom sačinit će se službena zabilješka.

Da li mogu prijaviti slučaj negiranja ratnih zločina ili veličanja ratnih zločinaca koji je počinjen prije donošenja Izmjena KZBiH?

Ne, odredbe zakona primjenjuju se od stupanja na snagu (august 2021. godine) i mogu se prijaviti samo djela koja su nastala od tog momenta.

Da li mogu podnijeti krivičnu prijavu ako mi nije poznat počinitelj?

Da, važno je da označite da se radi o nepoznatom licu ili više njih.

Da li mogu prijaviti ako ulica ili javni objekt u mojoj zajednici nosi naziv po imenu ratnog zločinca i murale ili plakate koji slave ratnog zločinca?

Da, ako se radi o pravomoćnom odlukom osuđenom ratnom zločincu.

Šta ako imam saznanje o negiranju ratnih zločina i veličanju ratnih zločinaca ali nemam dokaze?

Krivična prijava treba ukazati da su tvrdnje koje iznosite tačne i provjerljive – odnosno da čak ako vi ne raspolažete dokazima postoji način da se isto

ipak dokaže. Dokazi moraju ukazivati na postojanje osnova sumnje da je učinjeno krivično djelo. Postupak dokazivanja u krivičnom postupku vodi nadležno tužilaštvo koje predlaže dokaze.

Ako nakon podnesene krivične prijave ne dođe do pokretanja istrage, hoću li o tome biti obaviješten/a?

Osim ako vaša prijava nije anonimna, hoćete. O neprovođenju istrage, kao i o razlozima za to, tužilac treba da vas obavijesti u roku od tri dana. U tom slučaju imate pravo podnijeti pritužbu u roku od osam dana Uredu tužioca.

Da li ću biti obaviješten/a ako se podigne optužnica protiv osobe koju sam prijavio/la i da li će ta osoba moći saznati da sam ja prijavio/la krivično djelo?

Ne morate nužno biti obaviješteni o podizanju optužnice, međutim, bit ćete obaviješteni o neprovodjenju istrage, u kojem slučaju imate pravo da podnesete pritužbu Uredu tužioca. Također, ne postoji zakonsko pravo osumnjičenog da bude obaviješten o tome ko ga je prijavio.

Da li ću biti pozvan/a da svjedočim?

Ako ste svjedok u postupku (prisustvovali ste radnji, čuli ste ili vidjeli lično šta se desilo, bilo je usmjereno protiv vas i slično), bit ćete pozvani da svjedočite.

Mogu li ja snositi neke posljedice zbog podnošenja krivične prijave?

Zabranjeno je lažno prijavljivanje krivičnog djela.

Više informacija o podnošenju krivične prijave i istrazi možete pronaći na stranici Tužilaštva BiH, pod **Odnosi s javnošću**: <https://tuzilastvobih.gov.ba/?opcija=sadrzaj&kat=6&id=53&jezik=b>

Član 145a Krivičnog zakona BiH

(1) Ko javno izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima, kao i drugima koji žive ili borave u Bosni i Hercegovini, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ko javno podstrekne na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv grupe osoba ili člana grupe određene s obzirom na rasu, boju kože, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, ako takvo ponašanje ne predstavlja krivično djelo iz stava (1) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(3) Ko javno odobri, porekne, grubo umanji ili pokuša opravdati zločin genocida, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin utvrđen pravosnažnom presudom u skladu s Poveljom Međunarodnog vojnog suda pridruženom uz Londonski sporazum od 8. aprila 1945. ili Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju ili Međunarodnog krivičnog suda ili suda u Bosni i Hercegovini, a usmjereno je protiv grupe lica ili člana grupe određene s obzirom na rasu, boju kože, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, i to na način koji bi mogao potaknuti na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv takve grupe lica ili člana takve grupe, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ko krivično djelo iz stava (1) do (3) ovog člana izvrši tako da javnosti učini dostupnim ili joj distribuira letke, slike ili druge materijale, kazniće se kaznom zatvora od najmanje jedne godine.

(5) Ako je krivično djelo iz stava (1) do (3) ovog člana počinjeno na način kojim se može poremetiti javni red i mir ili je prijeteće, zlostavljuće ili uvredljivo, počinilac će se kazniti kaznom zatvora od najmanje tri godine.

(6) Ko dodijeli priznanje, nagradu, spomenicu, bilo kakav podsjetnik ili bilo kakvu privilegiju ili slično licu osuđenom pravosnažnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, ili imenuje javni objekat kao što je ulica, trg, park, most, institucija, ustanova, opština ili grad, naselje i naseljeno mjesto, ili slično, ili registruje naziv po ili prema licu osuđenom pravosnažnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, ili na bilo koji način veliča lice osuđeno pravosnažnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, kazniće se kaznom zatvora od najmanje tri godine.

(7) Počinilac krivičnog djela iz stava (1) do (4) ovog člana koji je dužnosnik ili odgovorno lice ili zaposlenik u instituciji vlasti ili bilo kojem organu koji se finansira putem javnog budžeta, kazniće se kaznom zatvora od najmanje tri godine.